

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nerandate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
I n s e r t a ți e
se primesc în Administrațiunea
Brașov și la următoarele
SIFURURI de ANUNȚURI:
În Viena la M. Dukas Nachf.
Rzt. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalk, A. O-
pelik Nachf., Anton Orpellik.
În Budapesta la A. V. Gölber-
ger, Ekerstein Borus, Iuliu Le-
opold (VII) Erzsébet-körut
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifar și învo-
ială. RECLAME pe pagină
8-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
ABONAMENTUL PENTRU ANUL-UNGERI
Pe un an 24 cor., pe șase lun-
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an
PENTRU ROMÂNIA și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cinele poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOV:
Administrațiunea, Piața mare
cârșul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dănuș acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt să se plătească înainte.

Nr. 211.

Brașov, Joi 1 (14) Octombrie.

1909.

SERBĂRILE CULTURALE DELA SIBIIU.

Adunarea generală

a „Asociațiunei“.

— Dela trimisul nostru —

Marți, 12/X 1909.

Cu o solemnitate deosebită, cum numai în Sibiiu se poate, unde stau la îndemână toate formele vieții și moarte, — oameni și salii — ale fastului și ale înfățișării de paradă, — s-a deschis astăzi a XXXVIII-a, iar pentru Sibiiu a IV-a adunare generală a „Astrei“. Cu toate că, în vederea seriei lungi de serbări felurite proiectate pe o săptămână întreagă — căci azi mâne suntem amenințați a vedea și în congresul bisericesc nimic alta decât o serbare costisitoare — ne așteptam ca lumea, publicul, să se împartă, și tocmai la întâia ședință a „Astrei“ să fie cam puțini de față, de altă parte, justa observație a „Tribunei“, că despărțirea serbărilor centenare de adunarea „Astrei“ ar putea da ansă la bănueli de veleități confesionale, se credea că va ținea pe mulți acasă — dar nu s-a întâmplat așa. Și chiar dacă se întâmpla, astăzi la ședință, am văzut atâta lume din Sibiiu, încât ea singură — dovadă că Sibiiul e cel mai puternic centru românesc — ar fi dat contingentul de lipsă pentru o solemnă ședință.

Încă de eri, Sibiiul e inundat de lumea românească, din toate părțile, plăcut împestrată cu câte o figură, ce se cunoaște cât de colo, din România. Hotelele-s pline. Abia la case particulare se mai găsește adăpost. Comitetul trebuie să vegheze toată noaptea la gară.

Seara de cunoștință.

Aseară a fost o animată întrunire de cunoștință, la care s-a auzit căldurosul cuvânt de bine venire al d-lui N. Ivan.

Am observat între oaspeții disinși pe domni George Pop de Băsești, Francisc Hosszu Longin, Dr. A. Vlad, Dr. G. Popovici din Lugoj, Dr. N. Vecerde, Dr. Tripou, Ioan Lăpădat, Dr. Barbu din Răghin, Dr. Iancu, Tălmaci, Dr. Măcelar avocat Mercuria, Dr. Munteanu, Buzău (România), Vasile Osvadă, Dr. Marghita, avocat, Geoagi, Niculescu, farmacist și Tatu neguțator, Pitești, familia Dr. David, Abrud, fam. Dr. Chirtop, Cămpeni, prot. Hango, avocat Buzura, Nicolae P. Petrescu, familia Cosma din Lugoj, Dr. Nestor Oprean, Dr. Compei German, familia prof. Precup și canonicul Munteanu din Blaj, fam. Ne-gruțiu din Blaj, vicariul I. Macavei, Dr. V. Branisce, Dr. Victor Poruțiu Cluj, deputatul Oncu etc. etc.

Deosebită bucurie ne face sosirea a vreo 30 de inși de dincolo, din Pitești și jur, între cari oameni de o poziție socială însemnată.

La biserică.

Astăzi dimineață s-a celebrat în biserică catedrală, o slujbă pe care o putem numi „comună“. A gr. catolicilor și a ortodoxilor împreună. Ar fi fost, ce-i drept să se celebreze și în biserică gr. catolică,

aceiași slujbă, însă dacă nu rațiunea, dar simțul frumosului, mândrețele catedralei au ademenit pe toți în aceeași biserică. Trei preoți, pâr. Dr. Stroi, Dr. Cristea și Oct. Murășan ajutați de doi diaconi au stat în jurul altarului Corul condus de T. Popovici a sfântii solemnitatea zilei prin cântare măiastră și evlavioasă. De pe amvon a rostit cuvinte de dojană către cei ce nu sprijinesc „Astra“, deși le-ar fi o jertfă neînsemnată, părintele Miron E. Cristea. O „predică“ reală și potrivită ocaziei, așa cum numai în bisericile protestanților chibzuiți se poate auzi. Mulțime mare de dame asculta ruga, cântarea și dojana, adâncite atât de gingaș în studiarea efectului ce face — o pălărie de „dernière mod“.

Damele și-au arătat de altfel interesul în tot decursul zilei. La prima ședință, ca de obicei, ele au dat cantitatea, dornice însă de a da în curând și calitatea! Interesul femeilor noastre, cu toate acestea, totdeauna a fost un puternic indemn — decorativ.

Mitropolitul părăsi biserică binecuvântând pe toți în cale

Ședința de deschidere.

Sala festivă a casei naționale e împodobită de tot drăguț. Pe scenă, înaintea rampei, între brazi și palmiere ce țin locul unei cortine, *portretul mare, în oleu, al lui Șaguna*. Jos, imediat lângă scenă, tot plante verzi, ezotice. Pe părțile din stânga *portretul-cabinet al lui Al. Mocsonyi*. Masa prezidiului e lungită lângă scenă, jos, masa gazetarilor în față cu portretul lui Al. Mocsonyi.

Trei scaune, de catifea, scoase cu câțiva pași înainte din rândurile publicului sunt menite pentru I. P. S. S. *Mitropolitul Ioan Meșianu*, pentru generalul *Groza* din România și pentru prezidentul *Iosif Șterca Șulăuțiu*, care-și cedase locul, întru toate, gloriei și păreri, vice-prezidentului d-l prof. A. Bărseanu, mai obicinuit cu ele. Face o duioasă impresie figura bătrânului vicar I. *Fușcariu*, la masa prezidiului, singurul rămas în viață dintre cei trei, cari alcătuiseră statutele „Astrei“!

La masa prezidiulă se pot vedea din comitet: *Andrei Bărseanu*, *Ioan F. Negruț*, *P. Cosma*, *Dr. L. Iemenyi*, *N. Ivan*, *Dr. Roșca*, *Dr. Il. Fușcariu*, *N. Togan*, și secretarii.

Pressa și-a trimis pe cei mai buni ai ei. Are reprezentanți, „*Tribuna*“, „*Lupta*“, „*Unirea*“, „*Tel. Român*“, „*Gaz. de Dum.*“, „*Rev. Bistriței*“, „*Tovărășia*“, „*Foia Diecezească*“, „*Drapelul*“, „*Gazeta Transilvaniei*“. Ascunși printre public, — punctul prim în programul lor este doar „secretul“ — presa moderată își are și ea spionii ei.

Pentru autorități a venit ca oaspe primarul orașului, G. *Dörr*, și ca pазitor al ordinii publice, a venit căpitanul orașului *Robert Simonis*.

Toată sala, plină-plinuță, ascultă cu mare atenție cuvintele de deschidere bine încheiate ale iubitului *Andrei Bărseanu*, atât de delicat și totuși atât de just în atingerea cordelor noastre senzibile. Aproape tot discursul dânsului este consacrat marelui *Șaguna*, întâiului prezident al „Astrei“, și așa zicând întemeietorul ei.

D-l Bărseanu stărnește furtuni de aplauze, când, invocând *pădă timpurilor lui Șaguna*, îndamnă cele două biserici românești la solidaritate neînfrântă, căci „*omina cupă ce a ros la trunchiul uneia, va trece la trunchiul celeilalte; dacă una cade învinsă, vine rândul celeilalte*“.

Vă trimit vorbirea în original.*) E poate de prisos să mai spun cuvinte de laudă despre felul elogios și zgomotos cum a primit-o auditorul.

În scurte cuvinte apoi, d-l *Nicolae Vecerde* tălmăcește salutul „Societății pt. fond de teatru“, iar d-l *Ghiță Pop*, cel al Societății similare din Arad, pe care nu o conduce un gând de separatism, ci un dor de muncă mai intensivă. Pentru această mică aluzie înțepătoare, ca și pentru celălalt salut, mulțumește d-l *Bărseanu*.

Se aleg deosebitele comisii. În comisia pentru cenzurarea raportului aproape tot Sibiieni. Se cetesc propunerile:

1. Ca „Astra“ să tipărească regulat un calendar.

2. Înființarea unei secții agronomice speciale. (A. Nistor.)

3. Ca secretarii despărțimintelor să fie plătiți. (Dr. D. Stoica.)

4. Una neînsemnată.

5. Ca „Astra“ să grupeze în cadrele ei societățile de meseriași și neguțători. (Teol. N. Someșan.)

Propunerile, — cu toate că d-l *Dr. V. Branisce*, exprimă dorința ca ele să fie studiate întâiu de comitet, căruia ele sunt prezentate cu 8 zile înainte, deci comitetul are vreme — se dau spre studiere comisiei pentru cenzurarea raportului general.

La propunerea prezidiului adunarea dă expresie dolului și recunoștinței, ce simte față de memoria lui *Șaguna* și *Al. Mocsonyi*, prin sculare în picioare și notă în procesul verbal al ședinței de azi.

La ora 12, fără nițică pauză după ședință, d-l *Ioan Agărbiceanu* cetește conferința sa anunțată.

Conferința.

D-l *Agărbiceanu* n-a prea spus lucruri noi, dar le-a spus cu multă convingere, și cu multă putere de excita — ceea ce e mai greu — recunoașterea adevărului clar. N-a prea fost întrerupt prin aplauze, dar nici supărat prin neratenția obișnuită. Și când a fost aplaudat, aplauzele au fost cel puțin sincere, de mare preț.

D-sa n-a avut o temă anumită. A vorbit despre rețete ce bântue societatea românească. Și oricât a protestat în contra bănuelilor de parțialitate, autorul volumului „*In clasa cultă*“ totuși cam mizeriile ce bântue această clasă le-a zăbucuit. Poate așa se și cuvenea.

Până acuma nu s-a cunoscut — spunea d-sa — decât tot ce are de făcut pătura cultă pentru pătura de jos, și de sarcini de ale acesteia. Dar ceea ce are să facă pătura cultă pentru țărănime nu este o sarcină, ci o — datorință. La noi aceasta datorință e îndoită, deoarece statul nu face nimic pentru țărânul român și ce nu face statul, trebuie să suplimenteze pătura cultă. Stabilește principiul intervenției pentru „Astra“, de câte ori curente primejdioase prind rădăcini pe terenul literaturii și culturii române.

De fapt la noi nu sunt mai multe clase despărțite prin diferențe uriașe, și de altă parte trebuie să recunoaștem că nu există o singură clasă ideală. Trebuie însă a face toate încercările ca măcar una din cele trei clase să fie perfectă, atrăgând și stimulând pe celelalte. O tristă constatare: idealismul de pe băncile școlilor dispăre fără urme îndată ce tinărul intră în viață. Și în reacția aceasta izbitoră, realismul tinerului diplomat este a-

*) O vom publica în întregime în numărul popular de mâne. — R.d.

tât mai brutal, filozofia lui transcendentală se prefacă în o formă comercială de cel mai murdar soi. „Carieră“, avere mare, parvenire, sunt acum idealele lui. Nu-l mai încălzește dragostea de știință curată, ci calculul rece, cum să-și poată „valoriza“ știința. Realismul lui se prefacă în cinism demonic. Răde în fața celui ce-l faceatent, și-i aduce îndemnuri de bine. De pildă: Astăzi, când popilor le face din ochi o congruă grasă, seminariile de multe ori goale de mai înainte acuma numai încap pe concurenți. Aceasta e o dragoste pentru ideal? — se întreabă conferențiarul?

Și ce e cauza acestui materialism respingător al păturei culte?

Una singură, dar mare. Pe când înainte se duceau la școală băieții de țărani cei mai buni și cei mai aleși, iar cei slăbănogi rămăneau la coarneză plugului, astăzi și țărânul și nădrăgarul își trimite la școală copiii cu nădejdea că „o scăpa și el ca atâția alții“. Mai de mult școala era un mijloc de a se devarși, astăzi e un mijloc pentru a parveni. Și bătrânilor nu le pasă de tineri. Nu le mai dau sfaturi părintești, binevoitoare. Tinerii lăsați în grija capului lor, apoi dau mâna cu oricine pentru a parveni.

Indreptarea trebuie făcută în familie și în societate.

Societatea nu-i iertată să facă deosebire întră bogați săraci, ci numai între culti și inculti. Bogăția adevărată este inima și minte.

Cerându-le munca, mulți se scuza cu vorba: „ocupațiile speciale nu-mi permit, n-am vreme“. Adevărat, sunt ocupații oamenii noștri. Nici nu ne plangem că munca ne lipsește, ci direcția sănătoasă a muncii!

Adesea auzi apoi altă vorbă: „cu ce aş putea folosi?“. Scuza e mincinoasă. Oricine poate fi de folos în orice direcție, câtă vreme ne supunem marelui adevăr, că nu cartea, nici cearta, fac cultura, nu slova rece a științei, ci inima caldă a voinei. Aceste inimi calde va trebui să le cultivate și profesorul și părintele familiei.

Altă mare boală, ce ne roade la temelii este separatismul. Este de trei feluri separatismul:

1. Intelectualii se desbină între aristocrați și nearistocrați.

2. Pe baza averii apoi se desbină intelectualul de meseriași.

3. Amândouă clasele se separează apoi de țărani.

Fără de nici o îndreptărire este separatismul nostru pe orice bază. Strămoșii noștri sunt aproape cu toții din „clasa“ iobagilor, și la ce am ajuns noi urmașii, deosebiți unii de ceilalți, am ajuns mai mult prin noroc lar dacă nu suntem cu toții de o treaptă culturală, trebuie să întindem mâna celor rămași îndărăt și să le ajutăm să vină în rândul nostru.

Prea mult se pretinde tot de la popă și de la dascăl. Urmă că astăzi nu mai sunt ei singuri „clasa cultă“.

În trecut țărânul a rămas totdeauna închis față de domn fiindcă vedea în el un străin. Tine să ne ferim, să nu confundem țărânul pe domnul român, cu oricare domn stre n. Neîncrederea țărânului s-a moștenit din flu în tată. E greu să-i câștigi încrederea, dacă ești domn. El zice „o fi“, „se poate“, dar în convingerea lui rămâne tot cei vechi. Dublă încordare, o viață aproape ca de sfânt, trebuie să duci, de vrei ca el să se aplească de tine, de domn. Țărânul zice și acum „noi cu noi, și ei cu ei“. Din toate părțile trebuie să

ne luptăm ca el să zică de acum: »*Noi cu ei și ei cu noi.*«

Lupta va fi grea desigur — închee d-l Agârbiceanu — dar cu cât e mai grea lupta, cu atât mai scumpă e cununa ce vor putea pune pe capul ridicat, învingătorii.

*

D-l Bârseanu aduce elogiul nuvelistului nostru care, și de rândul acesta s-a arătat un bun cunoscător al sufletului poporului, și apoi printr-o neașteptată întorsătură conl-tinuă vorba:

...*Mulțumesc totodată mitropolitului nostru iubit pentru interesul ce ni-l arată și prin care dânsul se ridică în rândul marilor archiereși înaintași ai lui (I. P. S. Sa își descoperă capul și se pleacă) de la cari poate să învețe oricare înaltă față biserică cum trebuie să bată o inimă de archiereu împreună cu inima poporului său.*

Cu furtunoase aplauze și strigăte sunt aclamate de publicul grăbit la banchet, aceste cuvinte de o greutate, care făcea să se ușureze dintr-odată atâtea inimi împovărate.

Banchetul.

La banchetul ireproșabil în toate privințele — de preț o să vorbim altădată — s'au auzit o mulțime de toasturi.

D-l Andrei Bârseanu, închină, »deși inimile noastre sângerează în multe privințe (aplauze frenetice) pentru Maj. Sa Regele, căruia avem să-i mulțumim în parte și întemeierea Astrei. (Aplauze mai domoale. Muzica intonează »Gott-Erhalte«).

D-l G. Pop de Băsești închină pentru comitetul, care »săvârșește cea mai desinteresată muncă«.

D-l Nicolae Ivan aduce elogiul Sibiiului, ca unui centru de mișcări frumoase și nobile. Primarul și locuitorii sași totdeauna au sprijinit cu dragoste n'zuiuțele de cultură ale Românilor. Închină deci pentru aceștia.

G. Dörr, primarul, mulțumește în limba germană, făcând o comparație între I. Agârbiceanu — ale cărui sfaturi le pune la inima Românilor — și Abraham de Sancta Clara. Muzica intonează »Siebenbürgen Land des Segens« și mesenii se scoală în picioare.

D-l O. Goga, dela masa ziariștilor, ține un discurs. Cuvintele lui despre unitatea sufletească a neamului întreg storce aplauze, ce totdeauna vor izbucni cu vehemență la auzul acestor fel de cuvinte frumoase, minunate, însă cerând o deosebită precauție. Închină pentru frații de dincolo, veniți la serbări în număr mare, și arătând un interes ce crește.

D-l Nicolae Micescu, deputatul Argeșului, mulțumește și închină pentru frații de »dincoace« și pentru conducătorii lor.

D-l Andrei Bârseanu închee șirul toastelor, închinând pentru »badea George«, care urmărește totdeauna cu cel mai viu interes acțiunea »Astrei«. D-l Goga ridică un pahar în onoarea lui!

În afară de rând astfel, d-nul Dr. L. Leményi, închină pentru reprezentanții presei.

*

Declarată de închisă partea serioasă, d-l Ermil Borcia face mare haz cetind o mulțime de epigrame actuale, scrise ad-hoc. Iată aci câteva:

Moderatii fac progrese
Rezultatul e splendid
Căci programe au chiar două
Însă n'au nici — un partid

*

În politică stăm bine
Multe drepturi ni-s'au dat,
De n-ai mămăligă 'n casă
Nu poți fi nici executat.
Poți vorbi chiar românește
Liber azi în parlament. —
Când dieta e 'n vacanțe,
Iar în sală nu-i sergent.

*

Iar de libertatea presei
Azi ne bucurăm imens.
În »Ungaria« lui Gergely
Poți să scrii ori ce non sens.
Libertate de gândire
Niciări ca-n acest stat
Poți gândi, dar ține-ți gura!
Căci de nu, ești sub lăcat.

*

Ce puteau dar să ne-ajute
Mult iubiiții noștri frați
Medici, la »Congres« aice
Nouă celor — »incuiați«?
Pentru boala ungurească,
Care pentru ori-ce fleac
Rău te-nuie, medicina
Cum se știe, n'are leac.

Masa se ridică la orele 3½. Lumea trece dela »Unicum« la Haberman. Numai d-nii Dr. Leményi și Dr. Șerban mai rămân câțeva vreme, pentru a ospăta cu veselie pe frații de dincolo, dintre cari abia vre-o 10 tuaseră parte la banchet.

*

Despre concertul de seară în numărul viitor. Asemenea și despre depeșele de felicitare, cari au fost uitate a se ceti în ședința de azi. Sperăm însă, că a fost unicul caz de zăpăceală. Incolo merg toate în cea mai perfectă ordine.

Ugron către Kossuth. În urma votului de încredere primit din partea prezidiului partidului independiștii din cercul electoral al Cehul-Silvaniei, deputatul Ugron a adresat alaltăeri o scrisoare lui Kossuth, în care îi notifică eșirea sa din partidul independiștii. În motivarea eșirii sale Ugron spune că vorbirea lui Kossuth din 4 Oct., rostită după audiență în conferența independiștilor, stă în contradicție cu programul 48-ist și, prin urmare, voind să se lupte mai departe pentru realizarea principiilor de drept public din acel program, se vede nevoit a eși din partidul de sub conducerea lui Kossuth.

Ziarele maghiare comentează în diferite chipuri exodul lui Ugron. Cele mai multe explică eșirea lui Ugron din partid prin faptul, că Kossuth a ajuns cu totul sub influința grupului băncii, a cărui ni-zuințe Ugron în totdeauna le-a combătut. »Az Ujság« crede că Ugron a făcut acest pas de dragul lui Wekerle. Kossuth, zice »Az Ujság«, este acum iepurele pus pe

fugă, Wekerle știe însă bine, că cine e vânătorul. »Budapest« — de sine înțeles — nu atribuie nici o importanță atitudinii lui Ugron, iar »Bud. Hirnap« e de părere, că exodul lui Ugron înseamnă începutul procesului de disoluție în partidul independiștii, căci exemplul lui Ugron va fi urmat și de alții.

Ședința de ieri a dietei. După fiascul de Sâmbătă președintele lustr s-a pus pe lucru și a bătut telegraful în toate părțile țării chemând pe deputații independiști la ședință. Cu chiu cu vai s-au și intrunit în ședința de ieri vre-o 150 deputați. Camera a decis între altele ca deputații, cari au lipsit în ședința de Sâmbătă, să nu fie trași la răspundere. S-a mai primit propunerea, ca în ședința de azi să se ia în desbatere propunerea deputatului Buza, ca lefuriile vice-președinților dietei să fie șterse. S-a ales în fine comisiunea pentru studierea chestiunii emigrărilor.

O învingere electorală a 67-istilor. Alaltăeri s'a făcut în Cinci-biserici alegerea de vicespan. Independiștii au mâncat cu candidatul lor o strașnică bătaie, reușind ales cu o majoritate de 90 voturi candidatul 67-ist, protonotarul Francisc Strengge. Semnele timpului!!

Dieta Bucovinei a fost convocată prin patentă imperială pe ziua de 15 Oct n. În sesiunea actuală, care va fi de scurtă durată, dieta bucovineană va avea să hotărască asupra proiectului reformei electorale dietale, elaborat de comisiunea permanentă dietală.

Agenturiile Bibliotecile populare. Prelegerile.

Din raportul general al comitetului »Asociațiunii« către adunarea generală convocată la 12 și 13 Octomvrie la Sibiu.

Agenturiile. — Despărțăminte, în cursul anului 1908, au sosit și numărul agenturilor. »Asociațiunea« a avut, în total, la sfârșitul anului trecut 206 agenturi. S'au înmulțit deci cu 41 față de anul 1907. Cele mai multe agenturi se găsesc pe teritoriul următoarelor despărțăminte: Agnita, Bistrița, Blaj, Brașov, Cluj, Năsăud, Orade și Sebeș.

Bibliotecile populare. — Numărul total al bibliotecilor populare, cu sfârșitul anului 1908 a fost 295. Numărul lor a crescut deci cu 65 într'un singur an. Cele mai multe biblioteci populare sunt pe teritoriul următoarelor despărțăminte: Agnita, Bistrița, Blaj, Brașov, Cluj, Hațeg, Orade, Sătarar-Ugocia, Sebeș, Sibiu, Șimleu și Timișoara. La acest loc amintim că o parte dintre despărțăminte au primit dela comitetul central 5553 de bucăți din publicațiunile cumpărate sau tipărite de »Asociațiune«. S'au dăruit publicațiuni și pentru bibliotecile parohiale și ale reuniunilor noastre culturale.

Prelegerile. — Comitetul central pentru a înlesni ținerea prelegerilor populare

la sate, în cursul anului 1908, a împărțit ajutoare de câte 100 cor. următoarelor despărțăminte: Abrud-Câmpeni, Beiuș, Bistrița, Blaj, Brad, Brașov, Dobra, Hațeg, Orăștie, Oravița, Sibiu și Șimleu, iar desp. Hida-Huedin cor. 50 și desp. Deva 5205 cor. Aceste 14 despărțăminte au ținut, în total, 225 de prelegeri. N'a ținut prelegeri, deși a primit ajutorul de 50 cor. desp. Hida-Huedin, care în schimb a aranjat cursuri pentru analfabeți.

Din bugetul de 2000 cor., votat pentru prelegerile populare pe anul 1908, a mai rămas deci suma de 697 cor. 95 fl. Din această sumă s'a dat un ajutor de 100 cor. d-lui învățător N. Josif din Aciliu, care a urmat cursul de economie al statului în Șimleu și care s'a obligat a ține prelegeri în cadrele »Asociațiunii«. Un asemenea ajutor s'a dat și în anul acesta altui învățător. Tot din suma destinată pentru prelegerile populare, comitetul central a dat 5 premii de câte 50 cor., în total 250 cor., pentru instruirea analfabeților. Iar 200 cor. s'a votat d-lui preot Aurel Nistor din Arpătac, ca să țină o serie de prelegeri economice în comunele din țara Olului.

În urm. a insistanțelor biroului central cele mai multe despărțăminte, în cursul anului 1908, au dat o atenție deosebită prelegerilor populare. Numărul total al prelegerilor ținute în 1908 e de 355, prin urmare arată un spor destul de însemnat față de anul 1907. Cele 355 de prelegeri, după informațiile primite dela domniile directori ai despărțămintelor, au fost ascultate ap.oximativ de 20.000 țărani. Aceste prelegeri s'au ținut de 174 conferențieri în 141 comune. Cele mai multe dintre prelegeri au tratat subiecte din domeniul economiei. Prelegerile au avut și rezultate practice îmbucurătoare.

STIRILE ZILEI.

— 30 Septemvrie v.

Reuniunea femeilor române din Brașovul vechiu va depune deasemenea o cunună pe mormântul din Rășinar al Mitropolitului Șaguna. Cu depunerea acestei cununi a fost încredințată președinta reuniunii d-na preoteasă Maria Maximilian

Ca un omagiu memoriei mitropolitului Șaguna »Telegraful Român« din Sibiu a scos un număr festiv de 8 pagini, în care se apreciază activitatea multilaterală a marelui arhieru și se dau interesante date biografice. Aprecierile și datele biografice sunt scrise cu multă cunoștință de cauză de d-l T. V. Păcățianu. În fruntea numărului festiv este reproduș chipul lui Șaguna.

Sarbătorirea unui savant român. Din Viena ni se anunță, că colonia română vieneză se pregătește a sărbători în mod demn și impunător ziua de 25 Octomvrie n. în care distinsul prof. de chimie Nicolae Teclu împlinește 70 ani de viață.

La universitatea din Budapesta s-au înscris până alaltăeri la diferitele facultăți 7300 universitari, cu 500 mai mult ca

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Insemnări din București.

Cronica teatrală: Apus de soare.

Stagiunea teatrului național s-a deschis cu bucata cea mai de seamă a stagiunii trecute, cu strălucitul »Apus de soare« al d-lui Delavrancea.

Epoca lui Ștefan cel Mare înseamnă apogeul unei întregi dezvoltări istorice — un apogeu, care se menținea în afară prin războaie, dar care înăuntru ajunsesse la o consolidare, la un echilibru social, pe care nu l-am mai ajuns de atunci. Viața celui ce-a stăpânit cu vitejia și cu înțelepciunea lui această epocă putea fi centrul unei epopoi, sau personajul principal dintr'o mare dramă eroică. Această mare dramă eroică d-nul Delavrancea nu ne-a dat-o. Nu ne-a dat pe viteazul vitejilor, pe zimbriul Moldovei, înțeleptul și marele, pe împăratul Românilor, ci ne-a dat ruina lui din ceasul din urmă. Și nu e o întâmplare lucrul acesta. El denotă că și la noi drama a ajuns în aceea fază de evoluție, când marile suflete bărbătești, întregi, primitive în sănătatea lor vijelioasă, au făcut loc eroului muncit, chinuit de patimi, de năzuinți și de dureri.

Un astfel de erou e Ștefan cel Mare din piesa d-lui Delavrancea. În el se dă o mare luptă. Și foarte bine a observat d-l Tomescu într'un articol de critică literară,

că conflictul dramatic în *Apus de soare*, nu are loc între diferitele personaje, ci în sufletul lui Ștefan însuși. Toată atențiunea spectatorului trebuie concentrată asupra lui, numai astfel sufletul poate fi stăpânit de aceea încordare, care ne cuprinde întotdeauna în fața operilor mari.

D-nul Delavrancea nu ne-a dat drama eroică, pentru care n'am mai fi avut înțelegere, noi oamenii unui veac nervos și rafinat, ci drama modernă, în care personajul principal nu e un erou idealizat, ci un om întreg, cu toate laturile lui sufletești.

E un fragment rupt din viața noastră trecută, nu o dramă alcătuită după vechea regulă consacrată a convergenței spre un desnodământ prin gruparea unor anumite fapte și eliminarea altora. Este totuși înălțător, e năreț, e frumos și în fața acestei impresii covârșitoare, ori ce alt criteriu de critică trebuie să rămână pe planul al doilea.

Această frumusețe o putem simți și înțelege însă numai noi, noi Românii, în sângele cărora trăește prin ereditate măreția, cinstea și slava acelor vremi. Să vezi fetele dela curte în sezătoare și în mijlocul lor răsărind ca un părinte iubitor, ca un bun moșneag glumeț și totuși un mare Domn slăvit, pe Ștefan cel Mare, să vezi iarăși strângându-se boerii și pâr-călabii în jurul Domnului, »Stăpânului«, și toți vorbind o limbă fără păreche de dulce, de armonioasă, toți gândindu-se

numai la »Prea Înălțatul« și la Moldova, cu suflete curate și sincere — acestea o frumusețe, care ne farmecă, ne extaziază, ne aduce lacrimi în ochi. Dar criteriul acesta critic este un criteriu subiectiv — înțelegând prin subiect neamul românesc întreg — un criteriu, pe care un critic străin nu l-ar putea primi. De aceea se poate spune că drama d-lui Delavrancea e o dramă frumoasă, strălucită pentru noi, nu e însă o dramă mare în înțelesul etern și universal al cuvântului.

Ne răpește în special măestria cu care d-nul Delavrancea a știut să ne înfățișeze elementul specific din aceea epocă a istoriei noastre, acel caracter de aristocrație țărănească, de aristocrație patriarhală al veacului al XV și al XVI-lea. Nimenea nu putea să ne înfățișeze mai bine acest caracter, ca d-nul Delavrancea, care ridicat dintre răzeșii ținutului celui mai bogat în tradiții istorice, a știut să se ridice până la acea nobleță de gândire și de simțire, de turnare în opera de artă, pe care nici unul dintre scriitorii noștri n-a mai avut-o.

Cuprinsul piesei se poate rezuma în câteva cuvinte. El sfârșitul vieții lui Ștefan cel Mare. El suferă de rana dela picior, dar nu' se dă. Vine în mijlocul fetelor de boer la sezătoare, ascultă stiriile ce le aduc pâr-călabii, se sfătuiește cu boerii și face și o ieșire războinică în Pocuția, pe care o alătură la Moldova. Dar goana aceasta în Pocuția înrăutățește rana dela

picior, el aduce doctori, pe cari nu-i ascultă și simțând sfârșitul aproape, proclamă de domn în mijlocul și cu consimțământul boerilor pe fiul său Bogdan. Dar s-au găsit boeri — păharnicul Ulea era în fruntea lor — cărora să nu le fie pe plac acest Bogdan și care ar dori să aducă în scaun pe Ștefăniță, nepotul de fiu al lui Ștefan. În clipe extraordinare de grele, după ce doctorii arseseră cu fierul roșu rana lui Ștefan, el aude cum chiar sub zidurile cetății acest Ulea proclamă pe Ștefăniță, nesocotind hotărârea lui și a țării. Atunci eroul de altădată are o ultimă izbucnire de îndrăzneală, de tărie pentru țară: El părăsește patul, apucă sabia, curmă el însuș viața lui Ulea și apoi moare.

Alături de această desfășurare principală e și o altă secundară. Domnul are la curte pe Oana, fata lui și a Răreșoaiiei. El o iubește, car fata iubindu-l și ea tot atât de fierbinte, știe că el e tatăl ei. La curte trăește și Petru Rarș, fratele Oanei, care iarăși nu știe că Oana e sora lui. În sufletu-i se naște dragoste pentru ea, ar vrea să o ia de nevastă și cere învoirea lui Ștefan; acesta îl trimite la Răreșoaiia care-i descoperă taina. Iar Oanei o descoperă însuși Voevodul cu puțin înainte de a muri într-o prefăcută aiurare de vis.

Iubirea domnului pentru Oana, o iubire fierbinte de tată chinuit de amintiri și remușcări, e partea cea mai emoționantă din întreaga dramă. Și duios până

Deschidere de Restaurant.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că
Incepând din 9 Octombrie a. c.

am deschis Restaurantul dela Redută.

Recomand bucătăria mea renumită pentru nunți și alte petreceri.
Rugându-mă de binevoitorul sprijin al On. public semnez
Cu toată stima

GUSTAV FORKERT, Restaurateur.

Deschidere de Restaurant.

Caut un

scriitor

cu praxă. Plata: 100 cor. lunar.

Victor Moldovan,
advocat — Mocs.

(744,5-8.)

La tipografia și librăria A. Mureșianu

se pot procura următoarele:

<i>Ivanovici:</i> Valurile Dun. Vals . . .	C. b.	—36
<i>Păba F. C.:</i> Potpouriu din melodii națion. rom.		—70
" Concordia Vals		—50
" Victoria-Quadril		—40
" Harmonia-Quadril		—40
<i>Forumbescu:</i> Baladă p-ntru violină 2 cu
acompaniere de pian		1.—
" Potpouriu din opereta		50
" Craiu nou"		2.—
" Uvertură din opereta „Craiu
nou"		1.50
Nr. 1: „Deșteptă-te Române“.		
Nr. 2: „Luna dorme“.		
Nr. 3: „A oleo!“		
Nr. 4: „Suspine crude“.		
Nr. 5: „Cât te-am iubit“.		
Nr. 6: „Călugărul din vechiul schiu“.		
Nr. 7: „Pentru tine Iano“.		
Nr. 8: „Două fete spală lână“.		
Nr. 9: „Ce te legeni codrule“.		
Nr. 10: „Steluța“.		
Nr. 11: „Cucuruz cu frunza'n sus“.		
Nr. 12: „Fetița din acel sat“.		
Nr. 13: „Popa dice că nu bea“.		
Nr. 14: „Inimioara mea“.		
Nr. 15: „Am un leu și vr'usă-l beau“.		
Nr. 16: „Pasere gabină'n cioc“.		
Nr. 17: Imnul regal român.		
Nr. 18: Cântul gîntei latine.		
Nr. 19: Tricolorul. Imn patriotic.		
Nr. 20: Steagul nostru. Imn patriotic.		
Nr. 21: Mama lui Ștefan cel mare.		
Nr. 22: Domnul Tudor, cântec național.		
- Fie-care număr 20 bani.

Biblioteca populară „Minerva“.

- Nr. 1, 2 și 3: „Istoria populară a Românilor“
Nr. 4: „Cântarea României“.
Nr. 5: „Istoria populară a Literaturii Române“.
Nr. 6: „Revoluția lui Tudor Vladimirescu“
Nr. 7: „Pierderea Basarabiei“.
Nr. 8: „Unirea principatelor și domnia lui Cuza“.
Nr. 9: „Mihail Cogălniceanu“.
Nr. 10: „Vasile Alexandri“.
Nr. 11: „Stefan cel mare“.
Nr. 12—13: „Mihail Viteazul“.
Nr. 15: „Răpirea Bucovinei“.
Nr. 16: „Cum se ne crescem copii“.
Nr. 17: „Păstrarea sănătății“.
Nr. 18: „Ce să cetim“.
Nr. 19: „10 Maiu“.
Nr. 20, 21 și 22: „Războiul Românilor pentru neam“.
Nr. 23: „Veniamin Costachi“.
Nr. 24: „Aritmetica“.

Prețul fie-cărui număr 15 bani.

CHAMPAGNE
TÖRLEY

La Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov.

Important pentru vîndătorii de cărți prin orașe și tîrguri
este cartea de rugăciune

„Lauda lui Dumnezeu“

pentru credincioșii de religie ortodoxă română, cuprîndînd rugăciuni de dimineața și de seară, la sfînta Liturgie, la taina mărturisirii, precum și la alte multe rugăciuni folosite 56 la număr pe 255 pagini, format octav mic.

Acastă carte de rugăciuni artistic legată este prima la Români care pînă acum se închinau din cărți subred legate și ordinare. Acuma nu trebuie să stăm în privința acesteia mai prejos de cărțile de rugăciune ale celorlalte naționalități. Prin cartea de rugăciune „Lauda lui Dumnezeu“ s'a făcut Românilor un însemnat serviciu, căci ea este o carte de rugăciune frumoasă și se poate căpăta în diferite legături dela mai simple pînă la mai luxoase și toate în preț foarte moderat.

Prețul lor este:

Legătură trasică neagră și albă cu sîmț fără chip sfînt	C. b.	0	Limit. de fildeș cu catifea și închietore	Cor. b.	2.65
Limit. de fildeș în alb sîmț negru 1.00			" " " cu catifea și închietore		3.10
" " " cu încheietore 1.80			Vîndătorii de cărți primesc un rabat mai considerabil.		
" " " cu eudriu argintat și încheietore 2.10					

Tot asemenea atragem atențiunea publicității asupra „Cartei de rugăciune“ întocmită de protopresbiterul Calistrat Coca cu aprobarea consistoriului episcopesc ortodox-oriental din Cernăuți, care carte format mic octav, cuprîndînd asemenea toate rugăciunile noastre folosite ar fi cea mai potrivită carte de rugăciune pentru toți școlarii.

Prețul acestei cărți:

în pînză neagră	cor. 1.—
" " " ceva mai luxosă	cor. 1.20
" " " format ceva mai mare	cor. 1.40

Toate acestea se pot procura prin Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov, unde au să se adreseze și vîndătorii.

se adresează, cine dorește a-și
procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere,
plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără
rădăcini. (Catalog instructiv gratis).

Original Victoria, Köhler, Afrauna, Wittina, Gritzner,

sunt mașini de cusut de cea mai
bună calitate.

Fabricate de clasa primă

în ce privește aranjamentul și ex-
cutarea lucrărilor.

Reprezentante de

MICHAEL MOOSER,

Brașov, Strada Porții Nr. 39,
mare atelier mecanic de repara-
turi. Mașine de scris și Gram-
foane se reparază.

(715.7-50.)

Cursul la bursa din Viena

Din 12 Octombrie n. 1909.

Renta ung. de aur 4%	112.70
Renta de corone ung. 4%	91.70
Imp. căl. fer. ung. în aur 3%	82.15
Imp. căl. fer. ung. în argint 4%	92.05
Bonuri rurale croate-slavone	94 —
Impr. ung. cu premii	2 050
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	145.65
Renta de hârtie austr. 4 1/10	97.05
Renta de argint austr. 4 1/10	95 —
Renta de aur austr. 4%	117.50
Renta de corone austr. 4%	94.95
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84.35
Los iri din 1860	164.—
Acții de-ale Băncii ung. de credit	1768.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit	769 —
Acții de-ale Băncii austro-ung.	663 50
Napoleoniori	19.12
Mărci imperiale germane	117.17 1/2
London vista	240 —
Paris vista	95.42
Neto italiene	95.—

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Octombrie n. 1909.

Bancnote rom. Cump.	19.98	Vînd. 904
Argint român	18 80	19.—
Lire turcesci	21.50	21.60
„cris. fonc. Albine 5% 100 —		101.—
Ruble Rusești	253.50	256 50
Napoleoniori	19.04	19.12
Valbeni	11.20	11 40
Mărci germane	117.—	117.50

ANUNCIURI

(inserțiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrip-
tului în administrația. În cazul pu-
blicării unui anunț mai mult
se odată se face scđdēmēt
care creșce cu cāt publicarea
se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Transilvaniei“

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Tîrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădit cu cele mai
bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot
felul de caractere de litere din cele mai moderne
este pus în pozițiune de a pute escuta ori-ce
comandă cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT SI COLORI

CĂRȚI DE ȘTIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE

FOI PERIODICE

BILETE DE VISITĂ
DAMPNITE POZIMATE

PROGRAME ELEGANTE

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DE FĂ DOBÎNȚĂ ȘI ÎN COLORI

ANUNȚURI

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
pentru toate speciile de servicii.

BILANȚURI

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori,
Couverte, în toată mărimea.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE de HOTELURI
și RESTAURANTE

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE ÎNFORMĂRI

Comandele eventuale se primesc în biroul
tipografiei, Brașov Tîrgul Inului Nr. 30, în eta-
giul înderept în curte. — Prețurile moderate. —
Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.